

# SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemani velja:

Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld.40 kr.

V administraciji prejemani velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.  
Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oglasnino (inzerate) vsprejema upravništvo in ekspedicijska v „Katoli. Tiskarni“, Vodnikovcve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, ne frankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob pol 6 uri popoldne.

Štev. 238.

V Ljubljani, v petek 16. oktobra 1896.

Letnik XXIV.

## Državni zbor.

Dunaj, 15. oktobra.

### Budgetni odsek.

V današnji seji budgetnega odseka se je v prisotnosti finančnega ministra pričela glavna razprava o državnem proračunu in nato o investicijskih predlogih.

Načelnik dr. Russ opominja odsekove člane, naj se mej debato vzdrže političnih opazk, marveč naj te prihranijo za dispozicijski zaklad.

Posl. dr. Pacak v daljšem govoru pojasnjuje protivno stališče mladočehske stranke napram državnemu proračunu, ker Mladočehi ne marajo dati vladi zaupnice, ker ne izpolni niti najopravičenejših zahtev češkega naroda. Z ozirom na izjavo predsednika, še bolj pa z ozirom na odsotnost vodje politike ministerskega predsednika, si govornik pridržuje pravico, povedati svoje težkoče pri členu „dispozicijski zaklad.“

Posl. dr. Kaizl predlaga, naj se izvoli pododsek peterih članov, ki naj natanko določijo, katere investicijske točke naj se stavijo v redni proračun in katere v investicijski proračun.

Posl. dr. Beer govori za investicijsko posojilo, vendar tako, ki se mora amortizovati. Govornik predlaga odbor, ki naj sestoji iz poslancev — poročevalcev dr. Kathrein, dr. Beer, dr. Kozlovski, dr. Meznik, dr. Exner, baron Morsey, dr. Pientak, Szecepanovski, Mauthner in iz treh od odseka voljenih članov. Tem poslaneem naj se naroči, da v smislu dr. Kaizlovega predloga poročajo odseku.

Finančni minister Bilinski izjavlja, da sicer rad ustreže posamnim zahtevam, vendar se mora pa brezpogojno in s popolno odločnostjo ravnati po gotovih načelnih nazorih. V prvi vrsti je minister mnenja, da je za državo mnogo koristneje ne amortizirati posojilo, ker so vrednostni papirji, ki se ne amortizujejo, vedno boljši in dražji od prvih, ter

opozarja na jednake slučaje v Franciji. Bojazen, katero je brati nekaterim poslancem na obrazu, da se namreč preveč obremene z dolgovi bodoči rodovi, ni opravičena, ker se bo že v letošnjem proračunu skrbelo za normalno, zakonito odpisovanje dolga. Izvanredni odpis se pa more izvršiti le iz preostankov računskih zaključkov in potem takem zamoremo v 30 letih več pokriti, kakor pa samo 30 milijonov. Nato dokazuje minister, da vlada popolno pravilno postopa pri sestavljanju investicijskega proračuna, in pojasnjuje proračun točko za točko, in dokaže, da spadajo res vsi zaznamenovani stroški v investicijski budget, bodisi ker je določeno po zakonih, bodisi ker je tako večletna navada. Po nekaterih nadaljnjih pojasnilih glede uprave investicijskega zaklada priporoča minister opetovano, naj se vsprejme vladna predloga nespremenjena.

Nato so govorili še nekateri člani odseka, ki so priporočali predlog posl. dr. Kaizla. Konečno se je sestavil imenovani pododsek, kateremu se je naročilo, naj v teku osmih dnij poroča o investicijskih predlogih.

Nato se je pričela nadrobna razprava o državnem proračunu. Po daljši, precej burni debati, v katero je posegel dvakrat finančni minister, se je vsprejelo poglavje „finančna uprava“.

Prihodnja seja se vrši v soboto.

## Malo nade.

Iz Zagreba, 6. okt.

Naši uradni časopisi so se izjavili, da bodo za naš sabor volitve še le prihodnjo spomlad razpisane. Tedaj se pri nas na Hrvatskem ne bode volilo ob istem času kakor na Ogerskem. To je pa tudi čisto naravna stvar. Doba zborovanja poteče hrvatskemu saboru še le prihodnjo spomlad; potrebno je tedaj, da za bodoče leto odobri proračun še sedanji sabor, ker se novi ne bi mogel tako

hitro sniti, a v zimskem času se pa tudi oblasti nečejo baviti z volitvami. Sicer je pa tudi čisto nepotrebno naš sabor razpustiti pred pravim časom, saj mora biti ogerska vlada z našimi poslanci zadovoljna in računati more nanje v vsakem slučaju. Le v enem slučaju bi bilo morda nepovoljno za našo in ogersko vlado, če se dovoli hrvatskemu narodu čakati predolgo na nove volitve, ko bi bil hrvatski narod složen, da se otrese svojega sedanjega žalostnega stanja, pa da si izvoli same poštene rodoljube mesto dosedanjih mamelukov v svoj sabor. A ravno tega se ne boji niti hrvatska niti ogerska vlada, zatoraj se tudi tako brezskrbno odlaša z volitvami. Ni nobene nade, da bi bodoči hrvatski sabor dobil drugo lice od sedanjega.

Ogromna večina je zagotovljena zopet mažaronski stranki. Čudno to ni niti najmanje. Ves vladin aparat je za volitve tako pripravljen, da se mora vse tako zgoditi, kakor oblasti hočejo. Vse imajo v svojih rokah. Protivnik se ne sme niti gani. Če niso volilci opozicijski dobro organizirani, ne smejo se na volišču niti pokazati. In ravno organizacije manjka naši opoziciji. Na našo sramoto se mora priznati, da nismo bili še nikdar tako desorganizirani kakor zdaj.

A mislite li, da preneha kmalu ta nedostojna borba med strankami naše opozicije? Prav neverjetno je, ker nobeden noče popustiti, in vsak vedno le svoje gode. Take nedostojne borbe še ni videl hrvatski narod v celem svojem burnem prošlosti, pa je že skrajni čas, da bi enkrat prenehala. Postali smo po tem nedostojnem boju svojim domačim protivnikom prava rugoba, ki se v svojih organih le norčujejo s tako opozicijo.

Zalostno je to, da v celem opoziciji ni moza, ki bi znal s svojim ugledom vsaj deloma brzdati strasti pojedinih pobornikov iz raznih opozicijskih taborov. Trebalo bi neobhodno uplivati na opozicijske časopise, da se razpravljajo opozicijske

## LISTEK

### Južna Afrika.

Spisal P. Emanuel Drevenšek.

(Dalje.)

XI.

Naslednjo noč in potem še štiri noči, tako pripoveduje životopisec Silveir, prikazala se je spečemu cesarju Mati Gospodova taka, kakoršna je bila na podobi, obdana s blestečo svetlobo in tako krasna, da se je ni mogel nagledati. Govorila mu je nekaj besed, pa on jih ni razumel. Cesar povedal je vsako jutro svoji materi, zadnje jutro pa tudi Silveiru, tožeč, da ne razumi jezika, v katerem je Marija govorila.

Ta jezik je božji jezik, reče mu Silveira, in le tisti ga umejo, kateri so kristjani in kateri služajo Sinu nebeške kraljice. Cesar je molčal k tej opazki, pa že v malo dneh izrazil je želje, da se hoče s svojo materjo dati krstiti. Silveira tej želji ni mogel prej ustreči, dokler bi ne bila oba dovolj podučena v krščanskem nauku. Ko se je to zgodilo, prejela sta 24. januarja sv. krst in cesar dobil je ime Boštjan, mati njegova pa ime Marija. Silveira je dobil pri tej priliki v dar 100 volov, ka-

tere je pa takoj jednemu glavarju poslal z naročilom, naj jih zakolje ter meso med ubožce razdeli. Ta nenavadna darežljivost misijonarjeva ganila je domačine tako, da se je takoj 300 najbolj imenitnih mož dalo krstiti in ti so skoraj redno ostali pri njem. Vsak dan so mu prinašali najboljših živil, pa takoj jih je razdelil med reveže, sam pa je bil zadovoljen z nekoliko kuhanim prosom in nekaj divjimi zelišči.

Ta srečen začetek je na videz obetal dobrih uspehov in misijonarji so se nadjali, da se bode celo cesarstvo Monomotapa v kratkem vklonilo križu. Pa sovražnik dobrega, razsrjen, da bi mu moralo toliko duš uiti, je že dolgo pa na tistem deloval, da bi plodonosno delovanje misijonarjev spodkopaval. Kot orodje so mu služili v deželi naseljeni Mohamedani. Ti so videli, da je njih vpliv in njih kupčija v nevarnosti zaradi Portugalcev, ki so se v Vzhodni Afriki vedno bolj razprostirali. Zato pa so domačine na skrivnem šuntali zoper Portugalce in jih skušali ugonobiti, ker niso imeli dovolj moči, da bi bili to javno storili.

Na čelu zarote so stali Mingames, prej mozambiški šejk, in še štirje drugi zviti Mohamedani, ki so imeli na dvoru razne službe in so bili zato v veliki veljavi. Najprej so pridobili cesarjevo mater,

omahljivo žensko, z raznimi lažmi in velikimi darili, kmalu so pa tudi mlademu neizkušenemu cesarju natvezli, da sta indijski podkralj in portugalski poveljnik v Sofali poslala Silveira, naj si ogleda deželo ter jo pripravi Portugalcem, da se je tem lažje polaste; krst je pa neka čarovnija, katere se poslužuje, da cesarja in njegove podanike najprej oslepi in potem pahne v nesrečo. Istotako je delal v deželi Sofali, katera je že zgubljena in ni se mogoče dovolj za časa pripraviti, da bi tega nevarnega človeka, ki hoče deželo v tolikšno nesrečo pripraviti, ugonobili. Če se to hitro ne zgodi, bode cesarstvo Monomotapa kmalu v rokah ptujcev.

Cesar, zapeljan vsled tacega groznega opisovanja, je hitro verjel hudobnim svetovalcem in sklenil, svojega dobrotnika, ki mu je dal dušno življenje, spraviti s pota. Dasi so ta naklep zelo prikrivali, vendar je zapazil Silveira, da ni vse tako, kakor je bilo, in rekel je svojemu prijatelju Cayade-ju, da preti njegovemu življenju nevarnost, vendar pa je pripravljen, svojo kri preliti za Gospoda, ako je njegova volja.

Stotnik, ki ga je spremljal, zapazil je na njem veliko spremembo, katere si pa ni mogel raztolmačiti; ko ga pa Silveira nekega dne prosi, naj zbere domačine, da jih obhaja, „ker jutri,“ tako je pri-

zadeve na mirnej in dostojnej način. Tukaj bi morala prenehati vladati strast in osebno sovraštvo. Seveda bi se morale v to svrhu umakniti neke osebe s političnega polja vsaj za toliko časa, da se najde neki „modus vivendi“ med različnimi frakcijami opozicije. Oni, ki se smatra, da je na potu, naj se umakne, kajti na ta način bode pokazal več domoljuba, nego z vsemi članki, ki jih napiše v svoj časopis za malo število svojih privržencev. Moramo priznati, da je med opozicijskimi časopisi najbolj nepotreben „Hrvatsko Pravo“, katerega pokrovitelj bi mogel že po dosedanjem izkustvu lahko razsoditi, da bi prenehal mnogi prepri, ko ne bi dajal on zanj povoda.

Sicer je pa polemika opozicijskih listov razun „Agrar Tagblatt - a“ večidel nedostojna in preojstra ter niti najmanj prikladna, da ublaži strasti. Tudi politični protivniki se morajo med seboj spoštovati in sicer povsodi, a posebno še v javnih glasilih, ki prehajajo od rok do rok ter duh, kakoršen se nahaja v njih, tudi dalje širijo.

V tem pogledu bi morala hrvatska opozicija gledati, da se obrne na bolje; a ko zgine strast, povrne se treznost, a z njo tudi razboritost, pa se pride s časoma tudi do sporazuma. In hrvatski narod že težko čaka trenutka, ko bode mogel pozdraviti slovo med sprtimi strankami. Če kdaj, zdaj je ta sloga potrebna kakor še nikdar. Doma je mažaronstvo razjelo zdravo telo hrvatskega naroda že v toliki meri, da je že skrajni čas, da se začne lečiti in celiti zadane rane, kajti drugače ostane telo kriljavo.

Od zunaj pa posegajo za njim sovražniki ter ga hočejo raztrgati na kose, prej nego se je mogel zediniti. Kako bode mogel tedaj hrvatski narod ubraniti se popolnega pogina, če se ne zdravi bolj del njegov ter zbere vse svoje moči, kolikor jih še ima, v pravično obrambo svojo. Narod pa ne sme čakati, da pride pomoč od kakega njegovega središča, nego se mora organizirati sam. In zares se že dogovarjajo domoljubi po nekih krajih, da neodvisno in po svoji previdnosti poskrbe za svoje poslance. Naj le ne odlašajo s temi svojimi sklepi, kajti potrebno je, da se drže pripravljeni za vsak slučaj. Kjerkoli je kaj neodvisnih rodoljubov, vsi naj se čvrsto oklenejo zajedniškega opozicijskega programa ter delajo složno za prihodnjo volitev.

V eni točki smo lahko vsi složni, namreč v obrambi naše narodnosti in naših pravic. In ravno za to se nam je treba že boriti, čeravno imamo oboje zajamčeno v naši takozvanej nagodbi, katere se pa ne držite niti hrvatska niti ogerska vlada, a mažaronski poslanci na vse prekršaje molče. Če smo složni v tej točki, sporazumimo se lahko tudi v drugih. Prvo je obstanek našega naroda in naših dosedanjih pravic. Te morajo spoštovati vse oblasti na Hrvatskem, pa tudi Mažari jih ne smejo prezirati. Ko imamo to zagotovljeno, potem moremo jeden korak dalje z našim programom, da razširimo našo autonomijo ter zedinimo raztresene ude hrvatskega naroda v jedno celino.

stavil, „ne bo več časa k temu“, tedaj se je neverjetno smejal. Na to Silveira pristopi k oltarju, da opravi presveto daritev, sam je povžil vse ostale svete hostije ter krstil blizu sto ljudij, katere je bil poučil v krščanski veri, in med nje razdelil nekaj rožnih vencev, kar jih je še imel. Proti večeru prišli so Portugalci v mesto (ti in Cayade so namreč stanovali zunaj mesta), na to jih je spovedal ter bodril, naj se ne uklonijo v preganjanju, katero ima priti, ampak trdni naj ostanejo v sveti veri. Izročil jim je svete posode in oblačila, ker se je bal, da ne bi jih preganjalci oskrunili, z naročilom, naj jih dajo Cayadeju. Ta pa je med tem šel na dvor, da bi poizvedel, kako stvari stojé. Ni dobil jasnega odgovora, k večjemu, tako so mu dejali, bodo služabniki božji pregnani; toda Cayade je videl, da si le silo delajo s takim govorjenjem in da tiči za njim kaj hujšega.

Sel je k Silveiri ter ga skušal tolažiti in umiriti, ta pa je pred njegovim prihodom klečal in prav goreče molil. Vstane in veselega obraza hiti prišleca nasproti ter reče mirno: „Antonijo, bodite uverjeni, da z večjim pogumom pričakujem smrt, s kakoršnim mi jo oni pripravljajo. Cesar je deček, mati njegova ženska, jaz obema odpustim, ker vem, da sta se dala Mohamedanom preslepiti. Želim le, da bi Bog hudobijo teh dveh ne kaznoval z nesrečo cele dežele.“ Na to je prosil stotnika, naj ga pusti samega,

To bode mogoče pa le tedaj, ko bodo vsi Hrvati složni v tem, da ne dajo gaziti svojega narodnega ponosa in svojih pravic. V tem programu moramo biti vsi složni in nobenega nikar voliti v sabor, kdor se ne oklene tega narodnega programa. Vsi prepri opozicijskih strank bodo prenehali, čim se one postavijo na pravi narodni program, ki se ima dejansko izvesti, ne pa o njem samo teoretično razpravljati. Zdaj je nastopil čas za dejansko izvedbo tega programa. Nadjamo se, da se ga bodo pri prihodnjih volitvah oklenili vsi domoljubni Hrvati.

## Politični pregled.

V Ljubljani, 16. oktobra.

**Morava.** Volilni boj na severu Morave bode najhujši med vsemi po celi deželi. Tu stoji 2500 uradno naštetih Nemcev proti 20.000 Čehov in vendar je nevarnost velika, da zmagajo Nemci. Vse svoje moči napenjajo v okolici Sternberka in Zábrega, ker nameravajo pridobiti za se olomuški okraj ter ponemčiti ozko prog, ki veže severno Moravo s Češkimi. V tem boju jim stoji mnogo faktorjev na strani: nemška meščanska šola, davkarija, sodnija, posebno pa njih sloga. Da, sloga! Da bi bili Čehi složni, zmaga bi bila gotova, toda kje jo iskati? Zadel jo je oni Čeh, ki je odgovoril Švicarju hvaličnemu se s svojim: Bodensee itd. Rekel je: tepemo se, kregamo se itd. Narodna stranka se je zedinila z lidovo, in čujte, vsaka je izdala svoj lastni volilni oklic. To nam kaže, koliko je vredna ona sprava ali sloga med obema strankama. Po čemu izdaja vsaka svoj oklic, ako sta si jedini? Cela stvar ni bila nič drugega kot zavarovanje mandatov, ki morajo priti v roke izvoljenih. „Olom. Pozor“ piše o čeških poslancih: „26 poslancev izmed 44 je manjkalo pri glasovanju o nujnem predlogu zastran čeških manjšin. Le vsled te zanikarnosti so imeli Nemci večino. Izmed moravskih čeških poslancev je bil navzoč le dr. Stránský. Da je poslanec pri zborovanju navzoč je brez dvoma najmanj, ker se od njega zahtevati more. To je lenoba, najslabša politika.“ Tako se toraj zagovarjajo pravice naroda. Toda kaj vas to briga volilci, mi smo vaši poslanci, vi bodite tiho. S tako nado se bližamo volitvam. Bog pomози! — Pri sestavljanju volilne liste za trgovinsko zbornico olomuško se je tako pravično postopalo, da so morali podati Čehi 847 reklamacij, Nemci 307. Nemški časopisi vidijo v tem skrb, kakoršno imajo Čehi za izid, mi pa vidimo v tem ono zloglasno nemško pravičnost. — Pri volitvah v okrajni šolski svet za opavsko okolico so zmagali vsi češki kandidati proti nemškimi. Izvoljeni so: dr. Stratil, Wondruška in Beinhauer. — Proračun Brna znaša 1.423.568 gld. troškov. Od tega pripada 344.754 za šole in 227.562 za dobrodelne namene. Drugo odpade na prelepo mestno gospodarstvo! Da se troški pokrijejo, razpisane so doklade na stanarino in užitnino po 5 kr. več. Znese toraj vsa doklada 705 tisoč 550 gld. S tem je zopet udarjen revež, ki mora plačati in go-

spoda gospodarji. — Brnski škof dr. Bauer je izdal povodov volitev pastirski list, v katerem opominja vernike, da si izbere za svoje poslance može, ki se zvesto drže svoje cerkve, svojo domovino in cesarja ljubijo in imajo tudi potrebne zmožnosti. Vspodbuja, da volijo vsi, kdor volilno pravico ima. Nikdo se ne sme izgovarjati: glas ne odločuje.

**Nova rusinska stranka.** Iz Levova se poroča, da se je na shodu, ki se je vršil 14. t. m. sklenilo ustanoviti politično društvo, oziroma stranko, ki bi se borila za razvoj rusinskega naroda na političnem in gospodarskem polju v smislu rusinsko-katoliške cerkve. Shodu sta prisostvovala dr. poslanca Barvinski in Wachnianin, dež. poslanec Hamarak ter mnogo duhovščine iz lvovske in premiselske škofije, kakor tudi nekaj učiteljev. Kako se bo stranka imenovala, še ni določeno. Namen, ki se izraža v načelnem programu, ni napačen in bi se dal polagoma izvesti v korist in blagor ljudstva, ko bi stranki načelovali pravi ljudski prijatelji. Sicer se je pa bati, da se z novo stranko le še bolj škodi nejedinstvi rusinskega naroda.

**Opavski mestni svet** je sklenil v svoji zadnji seji dne 14. t. m. na predlog podžupana dr. Krommerja, da se odpošlje petičija na deželni zbor za uvedbo neposredne in tajne volilne pravice v kmetijskih občinah in toraj v kuriji splošne volilne pravice. Opavski mestni svet sicer ni prvi v tem oziru, kajti že pred nekaj časom je došlo jednako poročilo o nekem drugem občinskem svetu, vendar je pa vsakako prvi, ki je posnemal pričetnika. Jednako bi bilo želeli, da bi ne bil samo jeden posnemovalec, marveč kolikor možno vsi občinski zastopi v Avstriji v mestih in deželi, in to v najkrajšem času, da deželni zbori še pred volitvami v državni zbor ukrepejo potrebne korake.

**Berolinske liberalce** je v zadnjih dneh zelo razburila neka policijska naredba, vsled katere se prepovedujejo razna opravila ob nedeljah mej božjo službo. Naredba prepoveduje v času od 10 do 12. ure dopoldne razun javnih tudi zasebne slavnosti v stanovanjih, večje ali manjše sprejeme in izlete, pogrebe in izseljevanja. Iz tega je razvidno, da so se doslej opravljala tudi ob nedeljah dopoldne vsa navadna dela, še celo izseljevale so se posamične stranke. Vsled tega se moramo vsekako čuditi zlobnosti in veliki brezbožnosti kolovodij, ki hujskajo prebivalstvo proti največji skromnosti, ki se more zahtevati v tem oziru.

**Podtajnik Curzon o armenskem vprašanju.** Angleški državni podtajnik je odgovarjal minulo sredo na nekatera vprašanja glede postopanja Anglije v armenskem vprašanju. Govornik je pohvalno omenjal znanega govora lorda Rosebery, pripomnil pa je, da je Anglija sicer opravičena, podpirati vsako zakonito podjetje Armencev, nikakor pa ne sme pričeti vojske radi Armenije. Koristi Anglije so mnogo večje; interesi Anglije obstoje v miru in blagostanju vseh angleških podanikov, poleg tega pa več ali manj tudi evropski mir. Le skupno postopanje bi lahko uklonilo sultanovo premoč. Tudi iz humanitarnih vzrokov ne sme storiti Anglija odločilnega koraka, kajti nevihta, ki bi vsled tega nastala, bi bila zelo nevarna za splošni mir. Naša prva dolžnost, konča govornik, je lojalnost napram evropskim vevlastem, katerim moramo dokazati, da nas ne vodijo sebični nameni. Dosedaj so razmere napram vsem vevlastem zelo ugodne. Nevladni krogi se seveda ne strinjajo s tako izjavo, kajti komaj čakajo, da bi se vlada izrekla za njihove ideje.

**Volitveno gibanje v Zveznih državah.** Nikdar še ni bilo opaziti v Zjedinj. državah severne Amerike tolike agilnosti mej zelo različnim prebivalstvom, kakor ravno sedaj, ko se vrše že davno velike priprave za volilno borbo, iz katere izide novi predsednik Zveznih držav. Še celo najmirnejši prebivalci, ki se dosedaj niso veliko pečali s politikom, se sedaj prav marljivo pripravljajo na boj posebno proti demokratičnemu kandidatu Bryanu. Včerajšnja brzojavka iz New-Jorka nam svedoči, da ima dosedaj največ upanja Mac Kinley, ki sme računati na 270 glasov, ker glasuje zanj ves vzhodni del in je tudi v sredini upati, da mu oddajo precejšnje število glasov. Le zahodni del, kjer pridejo bolj v poštev agrarni interesi in ondodni, večinoma ne premožni farmovci, pričakujejo več zboljšanja od srebrne, nego od zlate veljave. Ako mej Mac Kinleyevimi pristaši ni omahljivcev, tedaj je zmaga zagotovljena njemu, sicer bode pa pri novemberski volitvi odločili glasovi osrednjih držav.

kar je ta še le po dolgem obotavljanju storil, pustil pa je dva svojih vojakov skrivaj na straži, da bi Silveiro branila in mu takoj vsako stvar sporočila. Ko sta se ta dva Silveirini kočii bližala, videla sta ga pred kočjo v koretlju z razpelom v roki. Hitreje kakor sicer hodil je sem ter tja, pogledal zdaj v nebo, zdaj zopet je prekrizal roki nad prsi in globoko vzdihnil. Tako je prebil velik del noči in utrujen se je vlegel na posteljo iz bičevja ter zaspal. Ta trenutek zdel se je morilec, ki so bili dosedaj skriti in si niso upali misijonarja napasti, boječ se njegove moči, kaj ugoden. Naglo so planili nanj in pagan Mokruma, katerega je misijonar čisto gostoljubno vsprejel, pokleknil mu je na prsi. Stirje rabeljni držali so ga za roki in nogi, ostali pa so mu vrgli vrv okoli vratu in jo s tako silo od dveh strani zadrgnili, da je žrtvi obilno pritekla kri iz nosa in ust. Na to so razbili razpelo in vlekli mrtvo truplo v bližnjo reko, ker je nekdo dejal, da bi mrlič zrak okužil in provzročil kugo. Tako je trpel Gongalo Silveira 16. sušca 1561 mučeniško smrt. Bil je prvi apostol Kafrov.

Za njim so razni in mnogi misijonarji poskušali razširjati sveto vero in nadaljevati njegovo delo, pa brez vspeha, kajti pozneje je portugalska vlada misijonarje poklicala v domovino. Država Monomotapa se je brez sledu zgubila.

(Dalje sledi.)

# Dnevne novice.

V Ljubljani, 16. oktobra.

(Volitve volilnih mož.) V Ribnici so voljeni za dopolnilno deželnozborsko volitev vsi trije volilni možje katoliško-narodne stranke. — Jednako je zmagala naša stranka v Dobropoljah in Strugah.

(Iz mestnega šolskega sveta ljubljanskega.) O seji c. kr. mestnega šolskega sveta z dne 7. oktobra t. l. smo prejeli nastopno poročilo: Potem ko proglasi predsednik sklepčnost in poroča zapisnikar o došlih kurencijah ter pové, kako so bile rešene, se preide na dnevni red in se sklene, ponoviti pri knezoškofjskem ordinarijatu prošnjo radi priporočila kreiranja tretjega katehetskega mesta na mestnih ljudskih šolah ljubljanskih. — Prošnji dveh mestnih učiteljev za reklasifikovanje njihovih službinskih mest v višjo plačilno vrsto, sklene se, visokemu c. kr. deželnemu šolskemu svetu priporočiti v ugodno rešitev. — Učiteljicama Mariji Wessner in Mariji Marout na mestni dekliški osemrazrednici se dovoli tretja, učitelju Ivanu Krulcu na drugi mestni deški petrazrednici druga službeno-starostna doklada — vsem trem od dne 1. oktobra t. l. — Poročila bivšega c. kr. okrajnega šolskega nadzornika ravnatelja Baltazarja Knapitscha o nadzorovanju mestne nemške dekliške šestrazrednice, zasebne deške štirirazrednice nemškega šolskega društva, zasebnega otroškega vrta nemškega šolskega društva in o okrajni učiteljski konferenciji za nemške šole ljubljanske v preteklem šolskem letu se vzmó na znanje in predložé v odobrenje visokemu c. kr. deželnemu šolskemu svetu. — Prošnja neke bivše, za nemške ljudske šole izprašane odgovornice za provizorno brezplačno učiteljico na mestni dekliški osemrazrednici se odkloni.

(Osebnost.) Mestni župan ljubljanski gospod Ivan Hribar podal se je danes v občinskih zadevah za 14 dni na Dunaj.

(Naslovi mestnih uradov.) V svrhu lažjega orijentiranja občinstva, ki ima posla v magistratnih uradih, nabile so se te dni v magistratnih hišah table, iz katerih vsakdo lahko razvidi, v kateri hiši in kateri dvorani se nahaja urad, pri katerem ima opraviti.

(Slovensko gledališče.) Danes se bode pela opera „Faust“, v nedeljo se bode igrala igra s petjem „Brat Martin“, katera se je lani občinstvu močno prikupila, ker ima zdravo jedro, a je pisana s pravim humorjem.

(Šole.) Sporazumno z deželnim odborom dovolil je c. kr. deželni šolski svet, da se tretji razred na štirirazrednici v Jesenicah razdeli na dve paralelki in v ta namen namesti novo, peto učiteljsko mesto. — Poroča se nam, da se bode v Vodicah v kamniškem okraju zidalo novo, za dvorazrednico pripravno šolsko poslopje, za čigar zgraditev je c. kr. deželna vlada dovolila prispevek 5000 gld. Komisijonelna obravnava za določitev stavbinskega načrta se bo vršila 29. t. m.

(Iz Zagorja.) Naša katoliška delavska družba je sklicala v nedeljo, dne 11. oktobra društveni shod, na katerega so bili povabljeni tudi naši socijalni demokratje. Predsednik shodu, društvenik Urbanič, je otvoril shod ob 3/4. uri in dal besedo društveniku Kodru, ki je v svojem govoru poudarjal potrebo delavskega društva na podlagi katoliške vere, posebnosti radi tega, ker je tam vera gotovo v nevarnosti, kjer se zasedejo socijalni demokratje. Govor je bil vsprejet s splošnim odobravanjem. — Na to je dobil besedo Luka Habat ml., ki je z mladeniškim ognjem pobijal kriva načela liberalcev in socijalnih demokratov gledé gospodarstva. Liberalci so pričeli uničevati kmečki in obrtni stan s tako imenovano prosto konkurenco, v kateri mora močnejši zmagati slabejšega. Za liberalci stopajo socijalni demokratje, ki ne spoznajo škodljivosti proste konkurence, marveč jo še podpirajo, da uničijo popolnoma obrtni in kmečki stan, ker le tako upajo dobiti obrtni in kmečki stan v svoje vrste. Po končanem govoru je dobil besedo sodrug Cobal, socijalnodemokratični agent in agitator in tajnik občnega rudarskega društva s sedežem v Köflachu. O njem smo vsi pričakovali, da nam bo povedal kaj stvarnega, da nas bo prepričal o resničnosti socijalnodemokratičnih trditev. Pa smo se prepričali, da

ta socijalnodemokratična luč niti najprimitivnejših socijalnih pojmov ne zna. Ker ni znal povedati nič stvarnega, je iz nekega papirja bral številke, koliko ima papež in olomuški škof na leto; da ima princ Lichtenstein toliko in toliko „šlesov“ in graščin in da ima neke zaprtih 88 sob, ne pa da bi jih dal hlapcem v uporabo, ki morajo spati v hlevih itd. Vsi ti „dokazi“ so vzbujali homeričen smeh, ki se je razlegal po dvorani. Rekel je mej drugim, da „mi ne kemfamo“ zoper vero, ker naša dolžnost ni, poučevati vere, ampak to se an gre duhovnov, mi ne „becamo“, ampak hočemo ljudstvu pomagati, ki ima raztrgane „šube“ in večkrat lakoto „lajda“. (Posebno ob času štrajka!) Ko je prebral tiste številke, je pa končal. Na to poprimo kapelan Švigelj za besedo. Prebere najprvo dopis iz Zagorja v zadnjem „Delavcu“, kjer so zopet same laži. Prebere vsem navzočim tudi „Poslano“ v „Delavcu“, kjer se zmerja kapelan za najnesramnejšega obrekovalca in najpodlejšega lažnjivca, vse to samo zaradi tistih 4000 gld., katere so odnesli socijalnodemokratični agentje iz Zagorja. Dokazal jim je gospod kapelan, kdo da je lažnjivec in obrekovalec. Zakaj pa Čobal ni omenjal judovskih bogatašev, zakaj pusti te pri miru? Zakaj ni omenjal, da so dr. Adler, Ingwer, Ellenbogen sami krivoverci, socijalnodemokratični voditelji? Na vse to je sodrug Cobal lepo molčal. Molčal je tudi, ko ga je pozival gospod kapelan med svojim govorom, naj dokaže to in ono stvar. Na to je namreč Čobal vselej odgovoril: pozneje. Pozneje seveda tudi ni bilo dokazov, ker če kdo nič ne zna, tudi ničesa dokazati ne more. Ko je gospod kapelan dokazoval iz knjig znanih socijalistov Marxa, Bebela, Liebknehta, Dietzgea, Hofmana in drugih, kako sovražna je socijalna demokracija vsaki veri, ne samo krščanski, je bil Čobal toliko nepreviden, da je vse naravnost utajil. Rekel je, da mu mora gospod kapelan prečitati tista mesta iz knjig samih. Čobal menda misli, da bo gospod kapelan nosil na shode cele skladovnice knjig ali kali! Sploh so se socijalisti, katerih je Čobal 27 pripeljal na shod, tako surovo obnašali, da smo mislili, da smo dobili hotentote v goste. Mi jim svetujemo, da drugi pot malo manj pogledajo v kozarce, ker so v nevarnosti, da izgubé vso pamet. Jeden izmed teh olikancev, menda tajnik pekovega strokovnega društva v Ljubljani, je družega dne sam priznal, da je bil „pretrd“. Vsaj se mu je tudi poznalo! Naposled smo odslovili socijalne demokrate, svetovne odrešenike s ploskanjem in z „živio Lueger!“ iz dvorane.

(Nesreče.) Hlapec Jakob Vaden je na cesti med Cerknico in Martinjakom povozil 80-letnega Štefana Urbasa, ki je vsled poškodovanja na nogah 9. t. m. umrl. Sodnijska preiskava se že vrši. — V Selu, občina Sora, ponesrečil se je 2 leti star sinček kovača Jakoba Poljanška. Pod varstvom sedemletnega bratca igral se je otrok na mostu, ki preko vodnega jarka vodi v kovačnico, in padel v deročo vodo, ki ga je nesla naravnost pod mlinska in kovaška kolesa. Mlinarski pomočnik Janez Koslan, ki je vsled vpitja prihitel na lice mesta, izvlekel je otroka iz vode; toda uro pozneje umrlo je revče vsled poškodovanja po mlinskih kolesih.

(Zahvala.) Podpisano vodstvo si usoja za podarjeni znesek 890 K, določen za napravo obleke revni šolski mladini c. kr. rud. ljudske šole v Idriji, izreči slav. delavskemu društvu, oziroma njegovemu odboru, ki je to blago misel sprožil, drugim slav. društvom, kakor tudi blagorodnim gospem in gospodom v Idriji in okolici, slav. idrij. prebivalstvu, kateri so vsak po svojih močeh pripomogli, da se je nabrala pri tomboli tako lepa vsota, najtopleje zahvalo. Vodstvo c. kr. rudniške ljudske šole v Idriji, dne 15. oktobra 1896. — A. Novak, c. kr. šolski ravnatelj.

(Vožne olajšave za penzioniste.) Železniško ministerstvo je odredilo, da se dovoljujejo v bodoče vpokojenim civilnim državnim in dvornim služabnikom ravno take olajšave, kakor aktivnim uradnikom, toda ne trajno, marveč le od slučaja do slučaja na vsakokratno nekolokovano prošnjo. Prošnje je doposlati ravnateljstvu državnih železnic v onem kraju, kjer prosilec stanuje.

(Orglje v cerkvi sv. Florijana na Gorenje-Avstrijskem), pod katerimi počiva vsled lastne želje

včeraj popoldne ob 3. uri pokopani skladatelj Ant. Bruckner, so za nas zato zanimive, ker so delo nekega Kranjca. Prošt Matevž Gogl, ki je bil izvoljen l. 1766 in je živel do l. 1777, je sklenil za l. 1715 dozidano, 86 m dolgo cerkev, napraviti cerkvi primerne orglje. V to svrhu je pozval k sebi duhovnika ljublj. škofije F. X. Krismann-a, tako je podpisan na pogodbi. — Zanimivo bi bilo zvedeti o tem umetniku kaj podrobnosti, ker ni o njem dosedaj razun podpisa na imenovani pogodbi še ničesar znano. Obračamo se toraj s prošnjo do č. gg. župnikov, v prvi vrsti okoli Krasa in na Notranjskem, naj bi blagovolili vpogledati v farnih matrikah, ako se morda kaj nahaja v njih o Križmanu. Eventualne podatke naj blagovole sporočiti muzejalnemu kustosu g. Müllerju.

(Iz Brna) 4. okt. V tukajšnjih nemških šolah najdeš podobo županovo, njegovega namestnika in še drugih očetov, toda podoba Kristusovo iščeš zaman. Taka je nemška kultura! — Ker se bližajo nove volitve, začele so „L. N.“ begati ljudstvo. Najbolja je ta, da spreminjajo okrajni glavarji volilne liste tako, da smejo voliti v posameznih občinah le navzoči, ne pa vsi, kolikor se jih je pri štetju naštel. S tem hočejo volilcem menda dokazati, da delajo glavarji za klerikalno stranko. No manever dasi ni napačen, ne bo vlekel, ker vedo razsodni možje, kako je z volilno pravico. — Tukaj začne izhajati nov časopis „Brünnener Sonntags-Zeitung“. V prospektu pravi o sebi, da bode neodvisen, da bode na vse strani brezobzirno postopal. Kaj tacega bi že bilo potrebno v današnjih zmedenih časih. Toda kje bo novi tednik toliko neodvisen, ako stojé za njim trije židovski advokatje! — Med Olomucem in Prerovom sta trčila v se dva vlaka, štirje ljudje so ranjeni.

(Francosko navdušenje) za rusko carsko dvojico je tako veliko, da jeden prvih pariških časnikov, „Journal des Débats“, z vso resnobo nasvetuje, naj bi se vse v tekočem mesecu rojene Francozinje na čast hčerke ruskega carja krstile na ime „Olga“.

## Društva.

(Katol. delavsko društvo v Mariboru) je imelo v nedeljo zvečer mesečni shod, na katerem je govoril č. gosp. predsednik dr. A. Meško o temeljnih resnicah krščanske socijologije. — Po shodu je č. g. prefekt Fr. Korošec v slov. jeziku poročal o resolucijah II. shoda slov. delavskih stanov v Ljubljani, č. g. dr. M. Matek pa o štrajku v Neunkirchenu in o shodu štajerskih socijalistov v Gradcu.

(Dijaški kuhinji v Mariboru) so darovali: povodom zlate poroke g. M. Koemuta pri Sv. Marjeti ob Pesnici nabral g. nadučitelj Kovačič 5 gl.; veleč. g. Simon Gabere, duh. svet. in župnik na Framu, 50 gld.; č. gg. Jožef Janžekovič, kaplan pri Sv. Ropertu v Slov. goricah, 5 gld.; M. Repolusk, kaplan v Lučah, 2 gld.; dr. Al. Meško, profesor bogoslovja 3 gld.; Ivan Kunce, župnik pri Sv. Jurju ob Ščavnici, 7 gld. (preostanek od Trstenjakove slavnosti); Davorin Meško, župnik pri Kapeli, 3 gld. in g. J. Weixl, kaplan pri Sv. Križu na Murskem polju, 5 kron. Bog plati!

(Novo kmečko bralno društvo) snujejo slovenski domoljubi v Šoštaniu.

## Telegrami.

Dunaj, 16. oktobra. V proračunskem odseku je poslanec Povše interpeloval fin. ministra Bilinskega zaradi imenovanj pri c. kr. finančni upravi na Kranjskem; vzlasti se je pritožil, da se pri imenovanjih ne ozira na znanje slovenskega jezika. Finančni minister je odgovoril, da hoče v prihodnje skrbeti zato, da se pri razpisu služb zahteva točno znanje slovenskega jezika.

Dunaj, 16. oktobra. Poslanska zbornica je nadaljevala danes razpravo o domovinskem zakonu ter odklonila predlog, naj se vsi spreminjevalni predlogi vrnejo odseku, in sklenila prehod v nadrobno razpravo. — Ko so govorili nekateri poslanci, se je debata prekinila in se pričelo posvetovanje o nujnem predlogu posl. Haucka, ki je v daljšem govoru utemeljeval nujnost svojega predloga.

Dunaj, 16. oktobra. V kmetijskem odseku so glede kmetijskih zadrug odpravljene

Najbolje priporočena  
za preskrbljenje vsob  
v **kurznem listu**  
zaznamovanih  
menic in vrednostih

Menjalnica bančnega zavoda

**Schelhammer & Schattera**

**Wien,**  
I. Bezirk,  
**Stefansplatz**  
Nr. 11, Parterre.

**Madrid**, 16. oktobra. Uradno se poroča iz Manile, da so vstasi napadli vojaški oddelek pod poveljstvom Jalisay-evim. Vnel se je hud boj in španski vojaki, katerim je prišlo na pomoč še 400 drugih mož, so se morali umakniti nasprotniku. Španjci so izgubili 18 mož, mej njimi dva častnika, in imajo 24 ranjencev. Dva bataljona sta odšla pod poveljstvom generala Blanco na pomoč poraženim četam.

[illegible]

**Srečke à 50 kr. priporoča J. C. Mayer, menjalnica v Ljubljani.**

**Gregor Majnik.**

|                                                  |      |      |    |     |
|--------------------------------------------------|------|------|----|-----|
| Kreditne srečke, 100 gld. . . . .                | 196  | gld. | 75 | kr. |
| 4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.        | 140  | "    | —  | "   |
| Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.      | 18   | "    | —  | "   |
| Rudolfove srečke, 10 gld.                        | 22   | "    | —  | "   |
| Salmove srečke, 40 gld. . . . .                  | 70   | "    | —  | "   |
| St. Genois srečke, 40 gld. . . . .               | 71   | "    | 25 | "   |
| Waldsteinove srečke, 20 gld. . . . .             | 60   | "    | —  | "   |
| Ljubljanske srečke . . . . .                     | 22   | "    | 75 | "   |
| Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.          | 154  | "    | 50 | "   |
| Akcije Ferdinandovesev. železn., 1090 gl. st. v. | 3390 | "    | —  | "   |
| Akcije tržaškega Lloyda, 500 gld. . . . .        | 411  | "    | —  | "   |
| Akcije južne železnice, 200 gld. sr. . . . .     | 101  | "    | —  | "   |
| Dunajskih lokal. železnice delniška družba . .   | 60   | "    | —  | "   |
| Montanska družba avstr. plan. . . . .            | 83   | "    | —  | "   |
| Trboveljska premogarska družba, 70 gld. . .      | 153  | "    | 75 | "   |
| Papirnih rubljev 100 . . . . .                   | 127  | "    | 87 | "   |

**Pojasnila** vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visokega obrestovanja pri popolni varnosti naloženih glavnice.